גט פשוט פרק עשירי בבא בתרא

קסו.

ואימא פריטי דדהבא לא עבדי אינשי זהב בדינרין [א]אין פחות מבשני דינרין כסף זהב ואימא דהבא פריכא בתרי דינרי דהבא קאמר אמר אביי יד בעל השטר על התחתונה [ב](רישא דקתני כסף בדינרין אין פחות משני דינרין זהב כסף אמאי אימא כספא נסכא בתרי דינרי כספא קאמר) א"ר אשי [ג]רישא דכתב דינרי סיפא דכתב דינרין ומנא תימרא דשאני בין דינרי לדינרין [ד]דתניא [ה]האשה שהיו עליה ספק חמש לידות ספק חמש זיבות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה היו עליה חמש לידות ודאות חמש זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים והשאר עליה חובה מעשה ועמדו קינים בירושלים בדינרי זהב אמר רבן שמעון בן גמליאל המעון הזה אם אלין הלילה עד שיהו בדינרין נכנס לבית דין ולימד האשה שהיו עליה חמש לידות ודאות חמש זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה

ועמדו

פריטי דדהבא לא עבדי אינשי. כשוס אתרא: ודלמא כספי דינרי דדהבא פריכא קאמר ליה. כלומר זהב בדינרין תרוייהו בזהב מיירי אלא שזה מטבע ואידך הוי דהבא פריכא והכי קאמר דהבא פריכא בשוס שני דינרין זהב לזה פלוגי מפלוגי: אי הכי רישא נמי. כיון דאידך כריתת קמייתא דקתני כסף בדינרין אין פחות מבשני דינרין דדהב כסף נימא יד בעל השטר כי׳ והוה לנו לפרש גרוטאות כסף בשני דינר כסף וכיון דהך מתניתא דקתני דהב דינרין ודינרין דהב אין פחות משני דינרין זהב נימא אין פחות משוה שני דינרין כסף זהב: רישא דכסב דינרי. דמשמע דינרי זהב אבל דינרין קתם משמע של כסף: ומנא תימרא דשאני לן בין דינרי לדינרין. שזה דינרין של כסף וזה של זהב: דתנן. בשלהי פרק קמא דכריתות (ח.) האשה שיש עליה ספק חמש לידות חמש פעמים הפילה ספק רוח ספק ולד: ספק חמש זיבות. כגון מקולקלת למניינה ורואה ממשה חדשים שלשה ימים לפופים בכל חדש ספק בימי נדה ספק בתוך אחד עשר יום שבין נדה לנדה שהם ימי זיבה וחיינה בקרבן: מביאה קרבן אחד. ליטהר מטומאתה תור לעולה ותור לחטאת ואינו נאכל דחטאת העוף בא על הספק ואינו נאכל דבעפקא לן ממתני׳ דרבי יוסי בר׳ חנינא במסכת זיר (דף כט.): ואין השאר עליה חובה. שבקושי התירו להביא חטאת העוף על הספק כדי לטהרה מספק טומאתה משום דהביא חטאת אחלא לקבורה וכיון דמיטהרא בקרבן אחד כדאמרינן במסכת כריתות (ח.) דומיא דאשה עמאה דמיפיינא חמש טבילות ובטבילה אחת מטהרת תו לא מייתי חטאת מספק להביאו לבית הספוקו: והשאר עליה חובה. וכגון שילדה לאחר מלאת אבל על הלידה שבתוך מלאת נפטרת בקרבן אחד על שניהם ומזאת תורת היולדת נפקא לן בפרק אלבנה מחוסרי כפרה (כריתות דף ט.): המעון הזה. שבתוה (שם). נכנס לבית דין ולימד בו׳. תפ״פ שהיקל על דברי תורה, פת לעכות לה׳ הוא, שאלמלי לא יתנאה יחדנו מלהכיל לפיכך אחד, ויאכלו בקדשים כמומאת הגוף (שם).

מוסרת הש"ס

(א) [בכתבות קו.] אתמר אמר רב פפא פריטי דדהבא וכו׳. (ב) כל זה מוחק רש״ל וכן ל״ל אי הכי רישא נמי אמר רב אשי כו׳. (ג) ל״ל דתנן. (ד) כריתות ח. [שבועות פ״ד מי״ג]. (ה) וע״ש בתוס׳ קו. ד״ה תלמוד]. (ו) ל״ל לבתייה. רש״ש. (ז) ל״ל וגי׳ רש״ל אתאי לא מפלוג כין כ״ש וכין לא כ״ש כין דינרי לדינרין אבל כסף. (ח) לגי׳ רש״ל מה״ד לבין ר״י.

הגהות הב"ח

(א) תוס׳ ד״ה (בדף הקודם) אתמר וכו׳ וכן בכתובות דפרדיך ולאתמר נסכא מכח דיד בעל השטר על התחתונה פרדך וקבה כדכריתות ולאומר רבי דנסכא תפיכה טוכא ואפילו הכי פרדך ואימא נסכא כו׳ כיון שבתב שתם לאתור כל״ל: (ב) בא״ד דהתם הכי פרדך ולאתמר פריטי ממש ומשני פריטי דכספא לא עבדי אינשי אבל דינרין קתם משמע של כסף: (ג) ר״ה אי הכי ויכי יכסי פרדך. ר״ב כלומר מה שקשה לפי׳ זה לישנא דלא הכי כו׳ ה״פ כו׳: (ד) בא״ד כתרי דינרי דהבא קאמר כיון שהתב דינרין: (ה) בא״ד אתמר שבתב דהב בשטר ועיד: (ו) בא״ד רישא דכריתות בתריתא דהב דינרין ודינרין דהב אע״פ שיש בה נמי דינרין דמשמע נמי של כסף הן מ״מ כל כמה דלא אמר דהב בדינרין אין לאתור שם כל״ל: (ז) בא״ד דיד בעל השטר על התחתונה אי הכי רישא נמי ולא נרסי׳ נמי כריתות. ר״ב משום דלא נרסינן [הכי משמע] דפרדך מהב דינרין כו׳ הכיטיב כריתות בתריתא: (ח) ר״ה אמר רב אשי וכו׳ דאמר בכתובות האחרון שחלקו מחלה יוכיחו: (ט) ר״ה לפי הספרים וכו׳ דלמא הא דקאמר פריטי אבל כל״ל ואינה של נמתק: (י) בא״ד יאמר לעולם דינרין ולא דינרי ומסם. ר״ב פי׳ אין לרך שיאמר דינרי אלא לעולם יכול ליתר דינרין נגי אבל כתו נגי כסף וה״ה דינרי (וכל דקאמר) ומסם דינרין כשאינו מפרש מיירי בכל כסף לאי דוקא אלא מיירי כל כסף אלא בבדיקות לא יוכל לומר דינרין כי אם דינרי: (כ) בא״ד קים ליה בדינרי הם של זהב וכו׳: (ל) ר״ה ר״ג נגמם וכו׳ האשה שיש עליה חמש לידות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת: (מ) בא״ד ליטבר מהראשון דולאי האחרון אינו וכו׳ שהראשון פוטר אמר׳ לידה ולאחר מלאת כמו בתוך מלאת:

רבינו גרשום

כלומר צריך ליתן לו זהב ששוה שני דינרים של כסף מזהב: אימא נסכא. חתיכה קטנה: פריטי דדהבא לא עבדי אינשי. (ו) ואותו מטבע של זהב הוא ומשקל דינר: זהב בדינרין כו׳. אמאי יהיב שוה שני דינרין של כסף מזהב וזהו לא: ואימא דהכי משמע דהבא פריכא. זהב שחוק שאינו טבוע חייב ליתן לו בשוה שני דינרין של זהב ואמאי אמר אין פחות מבשני דינרי כסף זהב: אמר אביי. משום הכי אין נוכה אלא שוה כ׳ דינרין של כסף מזהב דיד בעל השטר על התחתונה: אי הכי. דיד בעל השטר על התחתונה רישא דקתני כסף בדינרין אין פחות מבשני דינרי זהב כסף דמשמע שוה שני דינרין של זהב יתן לו מכסף אמאי. הכא נמי נימא נותן כסף נסכא שאינו טבוע בשוה שני דינרין של כסף ואמאי נותן לו שוה שני דינר זהב מכסף דדיינו יד בעל השטר על העליונה: אמר רב אשי רישא משום דכתב ביה כסף בדינרי. דמשמע דינרי

עין משפט נר מצוה

מד א ב מיי׳ פכ״ז מהל׳ מלוה ולוה הלכה ח סמג עשין לד טש״ע מ״מ סי׳ מב סעיף יג ע״ש בהגה״ה.
מה ג מיי׳ פ״ם מהלכות מחוסרי כפרה ה״ו:

מוסף רש"י

ספק חמש לידות ספק חמש זיבות. ספק דיבה, כגון מוטה שלתתה ג׳ ימים ולתיה יודעת אם כימי נדותה אם כימי זיבה, מביאה קרבן ולתיו נאכל. ספק לידה כגון שהפילה ולתן יודע מה, אלמה שים עליה ה׳ ספקות של לידה אי ה׳ של ספק זיבה, מביאה קרבן אחד. מעלת השוף הנאה על הספק, ואוכלת בזבחים. שהרי הקרבן הזה לעבודה בא והרי הוא בעבודה, אם נעמלת אלמה כמה עומלות שבילה אחת שולה לכולן, אף קרבן זה כן (כריתות ח.). ואין השאר עליה חובה. לא הלרכה חטאים להביאן, אף אלמה בקרבן אחד המיר לקריבה ספק מליקת חולין לחובה, אלמה לא כן אין לה ליעבר בקדשים (שם). היו עליה בו׳ ואוכלת בזבחים. כמו שפירשתי. והשאר עליה חובה. כדאמרינן (שם ט.) יכול חבית על הלידה שלאחר מלאת ועל הלידה שלאחר מלאת קרבן אחד לבייהם, ת״ל זאת (שם ח.). ועמדו קינים. שני קינין ד׳ מוהין, בדינרי זהב. כאני הוהין, קן לדינר אחד (שם). המעון הזה. שבתוה (שם). נכנס לבית דין ולימד בו׳. תפ״פ שהיקל על דברי תורה, פת לעכות לה׳ הוא, שאלמלי לא יתנאה יחדנו מלהכיל לפיכך אחד, ויאכלו בקדשים כמומאת הגוף (שם).

רבינו גרשום (המשך)

של זהב ומשום הכי נובה שוה שני דינרין של זהב מכסף. ומיסא משום הכי אינו נובה אלא שוה ב׳ דינרי זהב. דכתב בשטר דינרין דמשמע דינר של כסף: ומנא תימרא. דדינרי הייבו דזהב ודינרין הן של כסף: ספק ה׳ לידות. שהפילה ה׳ פעמים ואינה יודעת אם ולד הפילה דחייבת קרבן או אם רוח הפילה דפטורה מקרבן. והכי הוא ספק ה׳ זיבות שראתה ג׳ ימים ואינה יודעת אם בתוך י״א יום ראתה והיא זבה הצריכה קרבן או בתוך ד׳ ימי נדה ראתה ואינה צריכה קרבן. הואיל דמספקא לן בקרבן אחד סגיא דאוכלת בו ביום דהייבו קדשים קלים כראמ׳ הביא כפרתו אוכל בקדשים ואין השאר ד׳ קרבנות עליה חובה להביא: אם ילדה ה׳ לידות ודאות אז [הוי עליה] ה׳ זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים דאמרי׳ שם מטעם זה היא ושם זיבה אחת היא ותשאר קרבנות עליה חובה להביא קרבן אחד על כל לידה ועל כל זיבה חובה הואיל דודאי הוא ומביאה אימתי שתרצה: מעשה שעמדו קינין בירושלים. קרבן יולדת וקרבן זבה שהן קינין תורין ובני יונה ועמדו בדינרי הייבו זהב אלמא דדינרי הייבו זהב: המעון הזה. נשבע בבית המקדש: עד שיהו בדינרים. כלומר אני אולולם עד שיעשו בדינר של כסף אלמא דדינרין הייבו של כסף: ולמה מביאה קרבן אחד שמלמדין אותה לומר שהיא מביאה קרבן על לידה אחרונה או על זיבה אחרונה ופוטרת את הראשונות דשם לידה אחת היא ושם זיבה אחת היא ואוכלת בזבחים דטהורה היא ואין השאר עליה חובה משום דאחרון פוטר את כולן ונתולולו קינין עד שעמדו בריבעתן הייבו חצי דינר כסף ולא משום הכי קרי ריבעתן

ורבינו תם פירש בתשובתו דנסכא גרועה וכין הכא וכין בכתובות (דף קי.): (ו) פריך ואימא נסכא מכח דיד בעל השטר על התחתונה וקשה כדפרישית ואומר רבי דנסכא חשיבה טובא כיון שבתב שתם לאתור היינו נסכא דמסתמא כך רגיל לומר כיון שלא פירש המטבע ושעור הזה לנסכא פחותה [אפשר] שהיו יודעים כמה הוי ולא תקשה דקאמר התם פריטי דכספא לא עבדי אינשי והכא קאמר בתחתונה דלא סגי פריטי דכספא (ב) התם הכי פריך ואימא פרוטות של נחושת ומשני פריטי דכספא לא עבדי אינשי וכסף הכתוב בשטר משמע שכסף ממש הוה לו ולא שזה כסף אבל הכא פריך ואימא פריטי פירוש מעות ופונדיונין ואיסרין וכל שאר מטבע של כסף הפחותים מדינר קורין פריטי ולא פריטי ממש ומשני דמיירי הא תנא בתחתונה דלא סגי פריטי דכספא שאין הולך מטבע של כסף פחותה מדינר בחותה מדינה והך סוגיא איתא נמי במנחות (ג): אי הבי רישא נמי. פירש רבינו חננאל רישא נמי היינו בריתא קמייתא כסף בדינרין אין פחותין משני דינרי זהב כסף וכן נראה לי ואע״פ שהגמרא רצה לחלקו לשתי בריתות שאמר בכל אחת תנו רבנן אע״פ שבחוספתא שלנו בריתא דזהב אין פחות מדינר זהב שטיה תחלה קודם ההיא דכסף נראה ההיא אינה שבחוספתא

ונסקר

והגמרא היה יודע שכן היא מבריתא אחת שנויה וכעין זה ג״כ בתחלת ר״ה (דף כ:) שמחלק הגמרא בריתא תנו רבנן ואע״פ שהיא אחת (ג) והכי פריך ואימא דהכא פריכא בתרי דינרי דהבא (ד) כיון שהזהב דינרין ודינרין זהב הן דינרי זהב כמו כן זהב בדינרין יהא של זהב כיון שבזהב משמעי שטר כי למה י״ל שלא יהא הדינרין זהב מאחר שבתב (ה) בשטר ועוד כמו כסף בדינרין שהן דינרי זהב ג״כ סתם דינרין הן של זהב אמר אביי יד בעל השטר על התחתונה לכך יש לנו לומר שהדינרין של כסף אע״פ שיש זהב בשטר אבל רישא דבריתא בתריתא (ו) אע״פ שיש בה נמי דינרין דמשמע נמי של כסף וסתם דינרין של כסף הן כל כמה דלא אמר דינרין אין לומר שם שיהיו של כסף דזהב ודינרין זהב מוכח דהדיא שהדינר של זהב ופריך רישא נמי דקתני כסף בדינרין יהיו מוקמינן ההוא דסיפא בשל כסף משום דיד בעל השטר על התחתונה (ז) ולא גרסינן נמי בריתא נמי נימא הכי: אמר רב אשי רישא דכתב דינרי. דדינרי אינו משמע אלא זהב אבל דינרין משמע בין כסף ובין זהב ולהכי כתב דינרי זהב דינרי. דלדידי אינו מודה רב אשי דבריתא דקמייתא לא מיירי בדכתב דינרי אמאי כסף קאמר שאין לפרשו בענין אחר מדלא קאמר בדינרי דאי מודה רב אשי דבריתא דקמייתא לא מיירי בדכתב דינרי אמאי דינרי דהב ודינרין אבל אין נראה לומר כן כי׳ כסף דינרי ודינרי כסף לא היו דינרי כסף כי זה לא היה דיבור ואין שום אדם כותב כן ת״ל דינרי בלא בי״ת איכא לספוקי ויחלוקו אע״פ שיש לנו לומר המוציא מחבירו עליו הראיה בכל ספק ממון שהרי יש בספק שתיקנו חלוקה כי ההוא דרב אמי דאמר בבכורות (דף אמ.) (ח) מאלה יורשין ומאלה לקוחות ואפילו לא היו חולקים היכא דלא אפשר דאפשר לא מפקינן מיניה (ט) לשון ר״י: לפי הספרים שנורסים עד שיהיו בדינרין. ולא גרסינן בדינר של כסף לא ידענא אימי פשיט ליה דינרי ולא דינרי ואתם דינרי של כסף דלמא אלא דקאמר דינרי (ט) של זהב גבי זהב מחמת הדביקות היא אבל בדינרי (י) יאמר לעולם דינרין ולא דינרי ואתם דינרי של כסף דינרי זהב ולכך שנה גבי זהב דינרי [זהב] שהולרך לפרש שהן של זהב ולבא בדביקות אבל גבי כסף לא הולרך לפרש שהן של כסף ושנה דינרין אתם לפי שאינו דבוק אפי׳ אם נפשך לומר כי כמו שאמר זוזי בלא דביקות בלשון גמרא במקום זוזים בלשון משנה [ג״כ] בלשון גמרא אי אפשר שיהו דינרי של כסף שלאותם קורא זוזי בלשון גמרא ולהכי קים ליה שדינרי הם (כ) לשון זהב הא ליכא למימר אאם מטעם זה רולה להוכיח למה הביא מתניתין דכריתות (דף ח.) ועוד כיון שהביא לראיה ממנה מ״כ רולה לומר שבלשון משנה שהיא עברי היו דינרי של זהב ומלאתי כתורת הכהנים עד שיהיו בדינרין של כסף ולפי גירסת תורת הכהנים מוכח שפיר כיון ששנה דינרי גבי זהב ודינרין גבי כסף אע״פ שאינם דבוקים ורלה לספרים דגרסי׳ בריתא בדינרי לחוד אין לריך לגרום בסיפא כסף דהא לשון בדינרי הוא של זהב: ה״ג נכנס לב״ד ולימד האשה שיש (ל) חמש לידות עליה ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה. וכן כתוב בכל הספרים הכא ובכריתות בפ״ק (שם) והכי איתא בתורת הכהנים אבל יש תימה מאי ליהוי הכא לטעמא דרשב״ג דפליג לפי גירסא זו אבית שמאי ואבית הלל דתרוייהו מודו במפלת יום ס״ו שחייבת על כל לידה ולידה וכיי יוחנן בן נורי וי״ע פ״ק דכריתות הכי אית להו שישאר עליה חובה אלא שר׳ יוחנן בן נורי אומר תאמר על האחרונה ותהא מותרת בקדשים פירוש ותו ליכא למימר שהא סבורה ליפטר (מ) דולאי האחרון אינו פוטר את הראשון אבל אם לא אמרה על האחרון איכא למימר שהא סבורה שהראשון פוטר אפילו לידה דלאחר מלאת אלא כמו במלאת ואתי למעבד שלא להביא יומר וי״ע לא מיים לפשיטה ועל אחה שתאמר מותרת בקדשים אבל לתרוייהו תשאר עליה חובה כדרשא דהא משנה דהכא ועוד היכי מייתי מעשה לסתור אי משום דמעיקרא הוו קיימי בדינרי זהב דהיינו מעשה לסייע דהא משמע שזה היה טעות שהיו מחמירין כמו שמוכיח והולך שרשב״ג בטל אותה מומרת ועוד כיון שהיתה מותרת לאכול בקדשים למה היו עומדים בדינר זהב כיון שיכולות לאכול בקדשים מיהו יש לומר משום כל מאחר היו דומקות

מסורת הש"ס

(ט) [בכתבות קו.] אתמר אמר רב פפא פריטי דדהבא וכו׳. (ב) כל זה מוחק רש״ל וכן ל״ל אי הכי רישא נמי אמר רב אשי כו׳. (ג) ל״ל דתנן. (ד) כריתות ח. [שבועות פ״ד מי״ג]. (ה) וע״ש בתוס׳ קו. ד״ה תלמוד]. (ו) ל״ל לבתייה. רש״ש. (ז) ל״ל וגי׳ רש״ל אתאי לא מפלוג כין כ״ש וכין לא כ״ש כין דינרי לדינרין אבל כסף. (ח) לגי׳ רש״ל מה״ד לבין ר״י.

הגהות הב"ח

(א) תוס׳ ד״ה (בדף הקודם) אתמר וכו׳ וכן בכתובות דפרדיך ולאתמר נסכא מכח דיד בעל השטר על התחתונה פרדך וקבה כדכריתות ולאומר רבי דנסכא חשיבה טובא ואפילו הכי פרדך ואימא נסכא כו׳ כיון שבתב שתם לאתור כל״ל: (ב) בא״ד דהתם הכי פרדך ולאתמר פריטי ממש ומשני פריטי דכספא לא עבדי אינשי אבל דינרין קתם משמע של כסף: (ג) ר״ה אי הכי ויכי יכסי פרדך. ר״ב כלומר מה שקשה לפי׳ זה לישנא דלא הכי כו׳ ה״פ כו׳: (ד) בא״ד כתרי דינרי דהבא קאמר כיון שבתב דינרין: (ה) בא״ד אתמר שבתב דהב בשטר ועיד: (ו) בא״ד רישא דכריתות בתריתא דהב דינרין ודינרין דהב אע״פ שיש בה נמי דינרין דמשמע נמי של כסף וסתם דינרין של כסף הן מ״מ כל כמה דלא אמר דהב בדינרין אין לאתור שם כל״ל: (ו) בא״ד דיד בעל השטר על התחתונה אי הכי רישא נמי ולא נרסי׳ נמי כריתות. ר״ב משום דלא נרסינן [הכי משמע] דפרדך מהב דינרין כו׳ הכיטיב כריתות בתריתא: (ח) ר״ה אמר רב אשי וכו׳ דאמר בכתובות האחרון שחלקו מחלה יוכיחו: (ט) ר״ה לפי הספרים וכו׳ דלמא הא דקאמר פריטי אבל כל״ל ואינה של נמתק: (י) בא״ד יאמר לעולם דינרין ולא דינרי ומסם. ר״ב פי׳ אין לרך שיאמר דינרי אלא לעולם יכול ליתר דינרין נגי אבל כתו נגי כסף וה״ה דינרי (וכל דקאמר) ומסם דינרין כשאינו מפרש מיירי בכל כסף לאי דוקא אלא מיירי כל כסף אלא בבדיקות לא יוכל לומר דינרין כי אם דינרי: (כ) בא״ד קים ליה בדינרי הם של זהב וכו׳: (ל) ר״ה ר״ג נגמם וכו׳ האשה שיש עליה חמש לידות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת: (מ) בא״ד ליטבר מהראשון דולאי האחרון אינו וכו׳ שהראשון פוטר אמר׳ לידה ולאחר מלאת כמו בתוך מלאת:

רבינו גרשום

כלומר צריך ליתן לו זהב ששוה שני דינרים של כסף מזהב: אימא נסכא. חתיכה קטנה: פריטי דדהבא לא עבדי אינשי. (ו) ואותו מטבע של זהב הוא ומשקל דינר: זהב בדינרין כו׳. אמאי יהיב שוה שני דינרין של כסף מזהב וזהו לא: ואימא דהכי משמע דהבא פריכא. זהב שחוק שאינו טבוע חייב ליתן לו בשוה שני דינרין של זהב ואמאי אמר אין פחות מבשני דינרי כסף זהב: אמר אביי. משום הכי אין נוכה אלא שוה כ׳ דינרין של כסף מזהב דיד בעל השטר על התחתונה: אי הכי. דיד בעל השטר על התחתונה רישא דקתני כסף בדינרין אין פחות מבשני דינרי זהב כסף דמשמע שוה שני דינרין של זהב יתן לו מכסף אמאי. הכא נמי נימא נותן כסף נסכא שאינו טבוע בשוה שני דינרין של כסף ואמאי נותן לו שוה שני דינר זהב מכסף דדיינו יד בעל השטר על העליונה: אמר רב אשי רישא משום דכתב ביה כסף בדינרי. דמשמע דינרי

(ו) לולי ל״ל ולכן לאתו מטבע של זהב נולאי הייבו משקל דינר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com